

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 20.9.2011
KOM(2011) 571 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Plán pro Evropu účinněji využívající zdroje

{SEK(2011) 1067 v konečném znění}

{SEK(2011) 1068 v konečném znění}

OBSAH

1.	Výzvy a příležitosti pro Evropu	2
2.	Jak vytvořit Evropu účinně využívající zdroje.....	3
3.	Transformace hospodářství	4
3.1.	Udržitelná spotřeba a výroba	5
3.2.	Přeměna odpadu na zdroje	7
3.3.	Podpora výzkumu a inovací	9
3.4.	Dotace, jež škodí životnímu prostředí, a správné nastavení cen.....	10
4.	Přírodní bohatství a ekosystémové služby	12
4.1.	Ekosystémové služby	12
4.2.	Biologická rozmanitost	12
4.3.	Nerosty a kovy	13
4.4.	Voda	13
4.5.	Ovzduší	15
4.6.	Půda.....	15
4.7.	Mořské zdroje.....	17
5.	Klíčová odvětví	18
5.1.	Potraviny	18
5.2.	Lepší účinnost budov	19
5.3.	Zajištění účinné mobility.....	20
6.	Řízení a sledování	20
6.1.	Nové možnosti opatření v zájmu účinnějšího využívání zdrojů	20
6.2.	Podpora účinného využívání zdrojů v mezinárodním měřítku	22
6.3.	Větší využití potenciálu environmentálních opatření EU	23
7.	Závěr	24
Příloha: Účinné využívání zdrojů – vazby mezi odvětvími a zdroji a politickými iniciativami EU.....		25

1. VÝZVY A PŘÍLEŽITOSTI PRO EVROPU

Dlouhé desítky let rostly v Evropě bohatství a blahobyt založené na vysoké spotřebě zdrojů. Dnes však Evropa čelí dvojí výzvě. Musí podpořit růst, jenž je nezbytný pro vytváření pracovních míst a blahobytu evropských občanů, a zajistit, že růst bude natolik silný, aby vedl k udržitelné budoucnosti. Aby Evropa mohla tyto výzvy řešit a přeměnit je v příležitosti, naše hospodářství bude muset během jedné generace projít zásadní transformací – v oblasti energetiky, průmyslu, zemědělství, rybolovu, dopravních systémů a ohledně výrobků a spotřebitelů. Pokud se na takovou transformaci připravíme včas, předvídatelným a řízeným způsobem, umožní nám to dále rozvíjet bohatství a blahobyt a zároveň snížit míru a dopady naší spotřeby zdrojů.

Během 20. století se spotřeba fosilních paliv ve světě zvýšila dvanáctkrát a těžba surovin se zvýšila třicetčtyřikrát. V EU dnes každý občan spotřebuje šestnáct tun surovin ročně, z toho se šest tun vyhodí, přičemž polovina se odveze na skládky. Vývoj však naznačuje, že doba, kdy byly k dispozici početné a levné zdroje, skončila. Podniky čelí rostoucím nákladům na základní suroviny a nerosty, jejichž nedostatek a nestálé ceny mají negativní dopad na hospodářství. Ohroženy jsou zdroje nerostů, kovů a energie, jakož i stavy ryb, zásoby dřeva, vody, úrodných půd, čistého ovzduší, biomasy, biologické rozmanitosti i stabilita klimatického systému. Zatímco poptávka po potravinách, krmivu a vlákna může do roku 2050 vzrůst o 70 %, 60 % hlavních světových ekosystémů, které pomáhají tyto zdroje vyrábět, již bylo poškozeno nebo se používá neudržitelným způsobem. Pokud budeme i nadále spotřebovávat zdroje v takové míře jako v současnosti, budeme do roku 2050 potřebovat kapacitu více než dvou planet Země, abychom se užívali, a naděje mnoha lidí na kvalitnější život se nenaplní.

Náš hospodářský systém stále podporuje neúčinnou spotřebu zdrojů tím, že ceny některých z nich stanoví nižší, než jsou skutečné náklady. Světová obchodní rada pro udržitelný rozvoj odhaduje, že do roku 2050 budeme muset čtyři- až desetkrát účinněji využívat zdroje, přičemž významných zlepšení je třeba dosáhnout ještě před rokem 2020. Některé dynamické podniky si již uvědomily výhody produktivnějšího využívání zdrojů, mnoho podniků a spotřebitelů si však dosud není vědomo rozsahu a naléhavosti nutných transformací. Pokud podniky podporují účinnou spotřebu zdrojů, je to z ekonomického hlediska nanejvýš rozumné a zároveň by jim to mělo pomoci zvýšit jejich konkurenceschopnost a ziskovost. Účinná spotřeba zdrojů je tudíž důležitou součástí programu EU v oblasti celosvětové konkurenceschopnosti. Pomáhá rovněž zajistit, že hospodářská krize bude překonána trvale, a může zvýšit zaměstnanost.

Pro transformaci bude třeba vypracovat politický rámec, jenž vytváří rovné podmínky. V takovém prostředí se odměňují inovace a účinné využívání zdrojů, vytváří se hospodářské příležitosti a dodávky surovin jsou lépe zabezpečeny. Dodávky má zabezpečit nové navržení výrobků, udržitelné hospodaření s environmentálními zdroji, recyklace a nahrazování surovin a šetření se zdroji. Aby byl hospodářský růst nezávislý na využívání zdrojů a aby bylo možné uvolnit výše zmíněné nové zdroje růstu, k tomu je třeba soudržnosti a integrace politik, které utváří naše hospodářství a náš životní styl. K vytváření takové nezávislosti mezi růstem a spotřebou uhlíku již napomohla opatření v oblasti změny klimatu.

Evropská unie se na cestu k této transformaci vydala díky strategii Evropa 2020 a její stěžejní iniciativě „Evropa účinněji využívající zdroje“¹. Tato iniciativa vyzvala k vypracování plánu, jenž by „určil střednědobé a dlouhodobé cíle a opatření potřebná pro jejich dosažení“. Zmíněný plán vychází z dalších iniciativ, jež jsou součástí této stěžejní iniciativy, a doplňuje je, zejména pokud jde o politické úspěchy dosažené při přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku. Plán rovněž přihlíží k pokroku, kterého se dosáhlo při provádění tematické strategie z roku 2005 pro udržitelné využívání přírodních zdrojů² a strategie EU pro udržitelný rozvoj. Na plán by se mělo rovněž nahlížet v kontextu celosvětového úsilí o přechod k zelené ekonomice³. Ve velké míře vychází z celé řady zdrojů, které jsou uvedeny v průvodním pracovním dokumentu útvarů Komise, včetně zprávy Evropské agentury pro životní prostředí o stavu a výhledu pro evropské životní prostředí.

2. JAK VYTVOŘIT EVROPU ÚČINNĚ VYUŽÍVAJÍCÍ ZDROJE

Vypracování plánu

Vize: Do roku 2050 poroste hospodářství Evropské unie způsobem, který respektuje omezené množství zdrojů a omezenou kapacitu planety, a bude tak přispívat k celosvětové hospodářské transformaci. Naše hospodářství je konkurenceschopné, podporuje začlenění a poskytuje vysokou životní úroveň, přičemž mnohem méně zatěžuje životní prostředí. Se všemi zdroji – od surovin až po energii, vodu, ovzduší, zemi a půdu – se nakládá udržitelně. EU splnila dílčí cíle, jež si stanovila ohledně změny klimatu, byly ochráněny, oceněny a z velké míry obnoveny biologická rozmanitost a ekosystémové služby, jichž je biologická rozmanitost základem.

Cesta k této vizi vede přes rozvoj účinného využívání zdrojů. To umožňuje hospodářství vyrábět s použitím méně zdrojů více a s menším úsilím vytvářet větší hodnoty tím, že využívá zdroje udržitelným způsobem a minimalizuje jejich dopady na životní prostředí. V praxi to vyžaduje, aby byly zásoby veškerých environmenálních aktiv, které EU využívá či je získává z celého světa, zajištěné a byly řízené v rámci jejich maximálního udržitelného výnosu. Bude rovněž nutné, aby se nevytvářely téměř žádné zbytkové odpady a byly obnoveny ekosystémy. Je třeba pochopit systémová rizika pro hospodářství vyplývající z životního prostředí a předcházet jim. Je zapotřebí nové vlny inovací.

Plán stanoví dílčí cíle, jež nastiňují, co budeme muset učinit pro to, abychom se vydali cestou účinného využívání zdrojů a udržitelného růstu. Každý oddíl rovněž popisuje opatření, jichž je pro zahájení tohoto procesu krátkodobě zapotřebí.

Plán nabízí rámec, jenž vysvětluje, jak jsou politiky propojené a vzájemně uspořádané, a podle něhož mohou být navrženy a soudržně prováděny budoucí akce. Vzájemné vazby mezi hlavními odvětvími a zdroji a s nimi související politické iniciativy EU jsou popsány v tabulce uvedené v příloze. Dříve než budou předloženy podrobné návrhy, bude ohledně všech významných opatření a možných cílů vypracováno posouzení dopadů⁴.

¹ KOM(2011) 21.

² KOM(2005) 670.

³ Věnuje se jí například strategie OECD týkající se zeleného růstu, zpráva UNEP o zelené ekonomice, jakož i práce Evropské agentury pro životní prostředí.

⁴ http://ec.europa.eu/governance/impact/index_en.htm.

Dosahování a měření pokroku

Bude zapotřebí spolehlivých a lehce srozumitelných ukazatelů, které budou sloužit jako signál a umožní měřit pokrok dosažený při zlepšování účinného využívání zdrojů.

Tento plán navrhuje nový přístup k opatřením v oblasti účinnějšího využívání zdrojů. Jeho součástí je proces, jehož se účastní všechny hlavní strany, aby do konce roku 2013 prodiskutovaly ukazatele a cíle a dohodly se na nich. Tento proces podrobněji popisuje kapitola 6.

Abyste bylo možné jej zahájit, stanovují se prozatímně dvě úrovně ukazatelů⁵:

- (1) prozatímní hlavní ukazatel – „produktivita zdrojů“ – pro měření hlavního cíle tohoto plánu, kterým je zlepšení hospodářské výkonnosti a zároveň snížení tlaku na přírodní zdroje,
- (2) řada doplňkových ukazatelů o klíčových přírodních zdrojích, jako je voda, půda, suroviny a uhlík, které zohlední celkovou spotřebu EU těchto zdrojů.

Překonání překážek

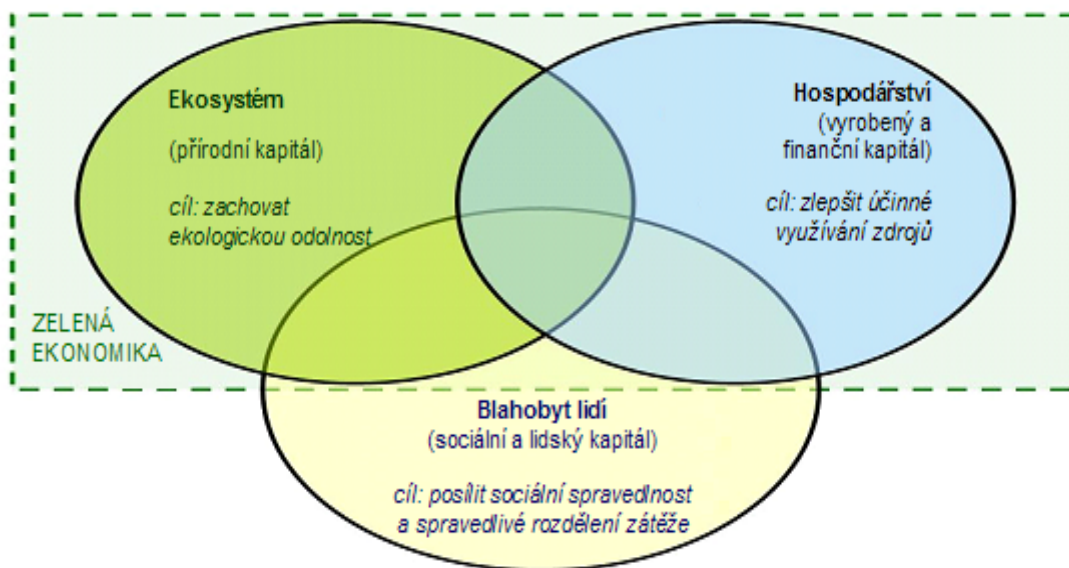
EU a její členské státy by měly usilovat o odstranění překážek, které brzdí účinnému využívání zdrojů, a vytvořit tak vhodné pobídky pro rozhodování o výrobě a spotřebě. K tomu bude zapotřebí:

- zabývat se trhy a cenami, daněmi a dotacemi, jež neodpovídají skutečným nákladům na využívání zdrojů a např. zachovávají neudržitelný trend vývoje,
- podporovat dlouhodobější inovativní myšlení v oblasti podnikání, financí a politiky, jež povede k zavádění nových udržitelných postupů, podnítí průlomové inovace a bude rozvíjet prozřetelnou, hospodárnou regulaci,
- provádět výzkum, který doplní naše znalosti, zdokonalí naše dovednosti a poskytne správné informace a odbornou přípravu,
- zabývat se problémy souvisejícími s mezinárodní konkurenceschopností a usilovat o dosažení shody s mezinárodními partnery, aby všichni sledovali podobný cíl.

3. TRANSFORMACE HOSPODÁŘSTVÍ

Pokud se hospodářství vydá cestou účinného využívání zdrojů – díky úsporám nákladů v důsledku lepší účinnosti, zpeněžení inovací a lepšího hospodaření se zdroji během jejich celého životního cyklu – zvýší se konkurenceschopnost a vytvoří se nové zdroje růstu a zaměstnanosti. K tomu jsou nutné politiky, které si uvědomují vzájemnou provázanost hospodářství, blahobytu a přírodního bohatství, usilují o odstranění stávajících překážek účinnějšího využívání zdrojů a podnikům poskytují spravedlivý, flexibilní, předvídatelný a soudržný základ pro jejich činnost.

⁵ Jak je uvedeno v doprovodném dokumentu KOM(2011) 571.

Zdroj: Evropská agentura pro životní prostředí.

3.1. Udržitelná spotřeba a výroba

3.1.1. Zlepšení výrobků a změna spotřebních zvyklostí

Změna spotřebních zvyklostí soukromých a veřejných zákazníků pomůže podpořit účinné využívání zdrojů a může také často vést k přímé čisté úspoře nákladů. Navíc může napomoci zvýšit poptávku po službách a výrobcích, které účinněji využívají zdroje. Přesné informace o dopadu zdrojů během jejich životního cyklu a o nákladech na jejich využití mají spotřebitelům pomoci orientovat se při rozhodování. Spotřebitelé mohou ušetřit náklady tím, že omezí odpad a budou nakupovat výrobky, které slouží dlouho nebo které lze snadno opravit či recyklovat. Nové podnikatelské modely, v jejichž rámci se výrobky spíše pronajímají, než kupují, mohou uspokojit spotřebitelské potřeby a zároveň méně využívat zdroje během jejich životního cyklu.

Vnitřní trh a tržní nástroje hrají důležitou roli při vytváření rámce pro trhy, který má odměňovat ekologičtější výrobky. Uplatnění přístupu využívajícího jak dobrovolných, tak povinných opatření (např. iniciativy EU týkající se rozhodujících trhů a směrnice o ekodesignu) by se mělo zvážit v případě širší škály výrobků a služeb. Jeho součástí by mělo rovněž být více kritérií týkajících se zdrojů.

V některých případech se však ukázalo, že pokud se v důsledku zlepšení účinnosti technologie ušetří náklady, může to lidi podnítit k tomu, že spotřebovávají více. Při vytváření politiky a stanovování cílů je třeba s tímto jevem, který je známý jako „zpětný účinek“, počítat a zohlednit jej.

Dílčí cíl: Do roku 2020 budou pro občany a veřejné orgány vytvořeny prostřednictvím vhodných cenových signálů a srozumitelných informací o životním prostředí vhodné pobídky, aby se mohli rozhodovat pro energeticky nejúčinnější výrobky a služby. Jejich rozhodnutí při nákupu budou podněcovat podniky k inovacím a k poskytování zboží a služeb, které účinněji využívají zdroje. Minimální normy environmentálního profilu budou

stanoveny tak, aby byly z trhu odstraněny výrobky, které jsou nejméně energeticky účinné a způsobují největší znečištění. Poptávka spotřebitelů po udržitelnějších výrobcích a službách bude vysoká.

3.1.2. Podpora efektivní výroby

Evropa má celosvětově největší čistý dovoz zdrojů na osobu a její otevřená ekonomika je do značné míry na dovozu surovin a energie závislá. Bezpečný přístup ke zdrojům je hospodářskou záležitostí, která je ze strategického hlediska stále důležitější, přičemž možné negativní sociální a ekologické dopady na třetí země představují další problém. V roce 2007 hospodářství EU celkem přímo spotřebovalo více než 8 miliard tun surovin. Toto množství bychom mohli snížit a zároveň zvýšit výrobu a konkurenceschopnost⁶. Lepší opětovná použitelnost surovin dosažená díky větší „průmyslové symbióze“ (odpad z podniků použijí jiné podniky jako zdroj) by v celé EU mohla navíc ušetřit 1,4 miliardy EUR ročně a v prodeji vytvořit zisk 1,6 miliardy EUR⁷.

Přestože mnohé podniky již přijaly opatření ke zlepšení účinného využívání zdrojů, stále existuje velký prostor pro zlepšení. To se týká především méně důležitých oblastí podnikání, například podniků, pro jejichž činnost není účinné využití energie či vody zásadní. Mnoha z nich se nedaří dlouhodobě využívat zdroje úsporně, neboť je v tom podporují současné podnikové postupy vykazování, které jsou krátkodobě zaměřené. Je nutné, aby podniky, které již začaly investovat do účinnějšího využívání zdrojů, měly prospěch z pokroku v oblasti znalostí a inovací.

Výměna informací mezi partnery v hodnotovém řetězci i napříč odvětvími (včetně malých a středních podniků) o tom, jak začít účinně využívat zdroje, může zabránit vzniku odpadů, posílit inovace a vytvořit nové trhy.

Pokud se, kdykoliv je to možné, zabrání používání nebezpečných chemických látek a podpoří se „zelená chemie“, může to pomoci ochránit klíčové zdroje (např. půdu a vodu) a bezpečnějším, snadnějším a méně nákladným způsobem recyklovat a opětovně použít jiné zdroje (např. suroviny). Plné provedení nařízení REACH podporuje přístup k nakládání s chemickými látkami, jenž pomůže určit oblasti, ve kterých je možné nahradit nebezpečné chemické látky bezpečnějšími a technicky a ekonomicky přijatelnými alternativami.

Dílčí cíl: Do roku 2020 budou zavedeny tržní a politické pobídky, které odměňují investice podniků do účinnosti. Tyto pobídky podpoří nové inovace v oblasti v energeticky účinnějších výrobních metod, které budou ve velké míře využívány. Všechny společnosti a jejich investoři budou moci změřit a porovnat, jak účinně využívají zdroje během životního cyklu. Zdrojem hospodářského růstu a blahobytu budou především hodnotnější výrobky a související služby, nikoli spotřeba zdrojů.

S cílem podpořit udržitelnější spotřebu a výrobu Komise:

- zpřísní požadavky týkající se ekologických veřejných zakázek (Green Public Procurement, GPP), pokud jde o výrobky, které významně zatěžují životní prostředí;

⁶ Podle jedné studie by účinné využívání zdrojů při výrobě mohlo jen v samotném Německu ušetřit mezi 20 % a 30 % nákladů a vytvořit v zemi až jeden milion nových pracovních míst. Jiná aktuální studie odhaduje, že podniky ve Spojeném království by díky opatřením účinného využívání zdrojů, která jsou levná či nestojí nic, mohly ušetřit asi 23 miliard GBP.

⁷ Podrobnější informace viz pracovní dokument útvarů Komise.

posoudí, v jakých případech by bylo možné spojit GPP s projekty financovanými EU a ve prospěch GPP podpoří společné zadávání zakázek, jakož i sítě úředníků zodpovědných za zadávání veřejných zakázek (v roce 2012),

- vypracuje společný metodický přístup, aby členské státy a soukromé odvětví mohly posoudit, zobrazit a vzájemně porovnat environmentální profil výrobků, služeb a společností, jež vychází z komplexního posouzení dopadu na životní prostředí po dobu životního cyklu („ekologické stopy“) (v roce 2012),
- na základě probíhajícího posouzení, jež má být dokončeno v roce 2012, a po konzultaci zúčastněných stran, se bude zabývat ekologickou stopou výrobků, přičemž mj. stanoví požadavky podle směrnice o ekodesignu ve prospěch účinného využívání surovin (např. opětovná použitelnost / využitelnost / recyklovatelnost, složení z recyklovaného materiálu, trvanlivost) a rozšíří oblast působnosti směrnice o ekodesignu na výrobky, které nejsou spojeny se spotřebou energie (v roce 2012),
- zajistí lepší porozumění chování spotřebitelů a bude lépe informovat o ekologických stopách výrobků, mj. bude bránit používání zavádějících tvrzení a zlepšit systémy používání ekoznaček (v roce 2012),
- podpoří vytváření sítí a výměnu osvědčených postupů mezi agenturami, které pro malé a střední podniky provozují režimy účinného využívání zdrojů (průběžně).

Členské státy by od roku 2012 měly ve spolupráci s Komisí posoudit:

- možnosti, jak na trhu lépe využít výrobky, jež jsou skutečně šetrné k životnímu prostředí,
- opatření k rozšíření zodpovědnosti výrobců na celý životní cyklus jejich výrobků (mj. prostřednictvím nových obchodních modelů, poradenství ohledně zpětného odběru a recyklace, jakož i podpory pro opravárenské služby),
- opatření na zlepšení účinnějšího využívání zdrojů, pokud jde o obaly.

Členské státy by měly:

- zavést pobídky, které by motivovaly velkou většinu společností k tomu, aby systematicky měřila, porovnávala a zlepšovala účinné využívání zdrojů (průběžně),
- pomoci společnostem spolupracovat na co nejlepším využití odpadu a vedlejších produktů, které vyrábějí (např. využíváním průmyslové symbiózy) (průběžně),
- zajistit, aby se malým a středním podnikům dostalo poradenství a podpory, jež by jim pomohly zjistit, jak účinně a udržitelně využívají zdroje a suroviny, a pomohly jim při zlepšení (průběžně),
- spolupracovat s Komisí tak, aby do roku 2020 byly na seznam REACH zapsány všechny příslušné látky vzbuzující mimořádné obavy (průběžně).

3.2. Přeměna odpadu na zdroje

Každý rok se v Evropské unii vyhodí 2,7 miliardy tun odpadu, z toho je 98 milionů tun nebezpečný odpad. V průměru znovu použijeme či recyklujeme pouze 40 % pevného odpadu, zbytek se odveze na skládku či do spalovny. Celkově se sice produkce odpadu v EU drží na stejné úrovni, pokud však jde o stavební a demoliční odpad, kal z čistíren odpadních vod či odpadky v moři, jejich objem stále roste. Jen v případě vyhazovaných elektrických a elektronických zařízení se mezi lety 2008 až 2014 očekává zhruba 11% nárůst.

V některých členských státech se recykluje více než 80 % odpadu. To svědčí o tom, že je možné využít odpad jako jeden z klíčových zdrojů EU. Lepší nakládání s odpady umožní

lepší využívání zdrojů a může otevřít nové trhy a vytvořit nová pracovní místa, jakož zmenšit závislost na dovozu surovin a snížit dopady na životní prostředí.

Aby se z odpadu mohl stát zdroj, který se jako surovina vrátí do hospodářství, musí se stát opětovné použití a recyklace ještě důležitějšími. Kombinace strategií by pomohla vytvořit hospodářství, které bude recyklovat veškerý odpad (např. design výrobků koncipovaný tak, aby zohledňoval životní cyklus; lepší spolupráce mezi všemi aktéry na trhu v rámci hodnotového řetězce; lepší postup při sběru odpadu; vhodný regulační rámec; pobídky pro předcházení vzniku odpadů a pobídky pro jejich recyklaci; veřejné investice do moderních zařízení na zpracování odpadu a vysoce kvalitní recyklaci).

Dílčí cíl: Do roku 2020 se s odpadem začne nakládat jako se zdrojem. Absolutní množství odpadu na obyvatele klesne. Díky rozšířenému tříděnému sběru odpadu a díky vytvoření funkčních trhů s druhotnými surovinami budou veřejní a soukromí aktéři považovat recyklaci a opětovné použití odpadů za ekonomicky atraktivní alternativu. Bude se recyklovat více surovin, včetně surovin, které významně zatěžují životní prostředí, a kritických surovin. Právní předpisy týkající se odpadů budou plně provedeny. Nedovolená přeprava odpadů bude již minulostí. Energeticky se budou znovu používat již jen nerecyklovatelné materiály, na skládky se nebude odkládat prakticky žádný odpad a bude zajištěna vysoce kvalitní recyklace.

Komise:

- podpoří trh s druhotnými surovinami a poptávku po recyklovaných surovinách. Učiní tak pomocí hospodářských pobídek a vypracováním kritérií, jež určují, kdy odpad přestává být odpadem (v letech 2013/2014),
- přezkoumá stávající množstevní cíle týkající se prevence vzniku odpadu, opětovného použití, recyklace, využití odpadu a jeho ukládání na skládky, aby bylo možné přejít k hospodářství, které je založeno na opětovném použití a recyklaci a ve kterém téměř neexistuje zbytkový odpad (v roce 2014),
- posoudí zavedení minimálního množství surovin, jež musí být recyklováno, posoudí zavedení kritérií ohledně trvanlivosti a opětovného použití a rozšíření odpovědnosti výrobců klíčových výrobků (v roce 2012),
- v zájmu jednotnosti posoudí, ve kterých oblastech by bylo možné sjednotit právní předpisy týkající se různých toků odpadů (v letech 2013/2014),
- bude pokračovat v práci v rámci EU a s mezinárodními partnery s cílem odstranit nedovolenou přepravu odpadů a zvláště se zaměří na nebezpečný odpad,
- zajistí, aby se z veřejných prostředků pocházejících z rozpočtu EU přednostně financovaly činnosti, které stojí výše v hierarchii způsobů nakládání s odpady, kterou definuje rámcová směrnice o odpadech (např. recyklační zařízení má přednost před likvidací odpadu) (v letech 2012/2013),
- mezi členskými státy usnadní výměnu osvědčených postupů pro sběr a zpracování odpadu a vypracuje opatření pro účinnější boj proti porušování pravidel EU týkajících se odpadů (v letech 2013/2014).

Členské státy by měly:

- prostřednictvím svých národních strategií předcházení vzniku odpadů a nakládání s nimi zajistit úplné provedení *acquis* EU o odpadu, včetně minimálních cílů (průběžně).

3.3. Podpora výzkumu a inovací

Přechod k zelené a nízkouhlíkové ekonomice bude vyžadovat značné inovace, od malých dílčích změn až po velké průlomové v oblasti technologií.

Zároveň musíme lépe a spolehlivěji vědět, jak přírodní systémy reagují na různé tlaky, které na ně vyvíjíme. Základní a aplikovaný výzkum by měl určit problémy a vytyčit pokyny. Výzkum ve společenských vědách nám má pomoci pochopit chování.

Aby bylo možné v oblasti výzkumu a inovace iniciovat větší nasazení, je třeba vytvořit vhodné pobídky pro soukromý sektor, aby více investoval do výzkumu účinného využívání zdrojů a do inovací. Opatření na straně poptávky pomohou vytvořit pobídky pro vývoj zelených inovací díky vytváření nových trhů. Jasně rámcové podmínky jsou nezbytné pro to, aby se zvýšila jistota investorů a aby společnosti, které činí zelené investice, které jsou považované za rizikovější nebo mají delší návratnost, měly lepší přístup k finančním prostředkům.

Dílčí cíl: Do roku 2020 vědecké průlomové vynálezy a trvalé úsilí o inovace zásadně zlepši naše znalosti o zdrojích, o tom, jak s nimi hospodařit, jak omezit jejich spotřebu, opětovně je používat, recyklovat, nahrazovat, chránit je a vážit si jich. Umožní to výrazně větší investice, lepší jednotnost při řešení společenských problémů souvisejících s účinným využíváním zdrojů, změnou klimatu a jeho odolností, jakož i větší přínos inteligentní specializace a spolupráce v rámci Evropského výzkumného prostoru.

Členské státy ve spolupráci s Komisí:

- vytvoří vhodný rámec a soubor pobídek, které zvýší investice soukromého sektoru do výzkumu a inovací za účelem účinného využívání zdrojů (průběžně).

Komise:

- vypracuje „inovační partnerství“, aby splnila cíle účinného využívání zdrojů, např. pokud jde o vodu, suroviny a produktivní a udržitelné zemědělství (od roku 2011),
- vypracuje společné technologické iniciativy nebo jiné formy partnerství veřejného a soukromého sektoru, jakož i iniciativy společného plánování, které spojí výzkumné úsilí členských států v oblasti účinného využívání zdrojů (průběžně),
- se bude zabývat překážkami, které brání ekologickým inovacím (v roce 2011),
- se zaměří na to, aby z prostředků Unie určených na výzkum byly financovány (strategie EU „Horizont 2020“) klíčové cíle účinného využívání zdrojů, přičemž podpoří inovativní řešení, pokud jde o: udržitelnost v oblasti energetiky, dopravy a stavebnictví; hospodaření s přírodními zdroji; ochranu ekosystémových služeb a biologické rozmanitosti; zemědělství účinně využívající zdroje a biohospodářství v širším slova smyslu; těžbu surovin, jež je šetrná k životnímu prostředí; recyklaci, opětovné použití, nahrazení surovin, jež zatěžují životní prostředí či jsou vzácné; inteligentnější design, „zelenou chemii“ a biologicky rozložitelné plasty, jež mají na životní prostředí menší dopad.

Členské státy by měly:

- zaměřit na to, aby ze svých veřejných prostředků určených na výzkum financovaly zejména klíčové cíle účinného využívání zdrojů (průběžně).

3.4. Dotace, jež škodí životnímu prostředí, a správné nastavení cen

Tržní ceny hrají při nakupování a přijímání investičních rozhodnutí hlavní roli, nemusí ovšem nutně odrážet skutečné náklady spotřeby zdrojů a jejich dopadů na životní prostředí. Kromě toho mohou vlády dotacemi, jež škodí životnímu prostředí, záměrně zkraslit ceny a zvýhodnit jisté spotřebitele, uživatele či výrobce, aby tak vylepšily jejich příjem nebo snížily jejich náklady. Tím však zároveň znevýhodňují řádné postupy v oblasti životního prostředí⁸.

3.4.1. Postupné odstranění neefektivních dotací

Výše dotací, jež mohou mít negativní dopady na životní prostředí, a to především v oblasti fosilních paliv, dopravy a vody, se celosvětově odhaduje na celkem 1 bilion USD ročně. Tyto dotace způsobují větší produkci odpadů, emisí, těžbu zdrojů či mají negativní dopady na biologickou rozmanitost. Mohou bránit napravení neúčinných postupů a podnikům ztěžovat investování do zelených technologií. Tyto dotace mají různé formy, jedním příkladem je snížení daní nebo osvobození od daně.

Pokud upustíme od dotací, které škodí životnímu prostředí, může to mít hospodářský a sociální přínos, jakož i přínos pro životní prostředí a zároveň by se mohla zlepšit konkurenceschopnost. Členské státy již byly v rámci roční analýzy růstu na rok 2011⁹ vyzvány k odstranění těchto dotací s cílem podpořit konsolidaci rozpočtu. Při odstraňování těchto dotací může být nezbytné přijmout alternativní zmírňující opatření, pokud jde o nejvíce dotčená hospodářská odvětví, regiony a pracovníky či řešení energetické chudoby. Zároveň je nutné zohlednit dopad případného přemístění výroby do jiných zemí.

Dílčí cíl: Do roku 2020 se postupně odstraní dotace, jež škodí životnímu prostředí, a řádně se zohlední dopad na potřebné občany.

3.4.2. Správné nastavení cen a přenesení daňové zátěže na jiné oblasti

Prostřednictvím rostoucích cen komodit již trh vysílá signály o nedostatku některých zdrojů a podniky stále častěji čelí naléhavé potřebě se přizpůsobit, aby si zachovaly konkurenceschopnost, a to především v mezinárodním kontextu. Je však možné, že externí náklady stále ještě nebyly zohledněny a pro řadu zdrojů mohou takové signály přijít příliš pozdě, aby bylo možné zabránit jejich neudržitelnému využívání. Celkové zatížení daněmi ceny často ovlivňuje způsobem, který podporuje spotřebu zdrojů, nikoli zvyšování zaměstnanosti v hospodářství.

Tržní nástroje hrají důležitou roli při nápravě selhání trhu – například zavedením ekologických daní, poplatků, systémů pro obchodování s povolenkami, daňových pobídek pro ekologičtější spotřebu nebo jiných nástrojů. Nové strategie by měly pomoci upravit ceny zdrojů, které nejsou na trhu přiměřeně oceněny, jako je voda, čisté ovzduší, ekosystémy, biologická rozmanitost a mořské zdroje. Budou zřejmě muset být součástí širšího přístupu, který používá regulaci například tehdy, jestliže jsou zdroje společnými statky.

Roční analýza růstu na rok 2011¹⁰ a závěry Evropské rady z března 2011¹¹ zdůraznily potřebu snižovat daňové zatížení práce, aby se povzbudila zaměstnanost a hospodářský růst. V této

⁸ OECD, Environmentally harmful subsidies: challenges for reform, 2005.

⁹ KOM(2011) 11 v konečném znění.

¹⁰ KOM(2011) 11 v konečném znění.

¹¹ EUCO 10/1/REV 1.

souvislosti jsou důležité „ekologické daňové reformy“, které mají zvýšit podíl ekologických daní a jiné daně snížit. Ekologické zdanění rovněž může sladit úsilí o konsolidaci rozpočtů s restrukturalizací hospodářství, jež účinněji využívá zdroje. Nicméně průměrný podíl příjmu z ekologických daní v celkovém příjmu z daní v EU od roku 1999 obecně stále klesá, přičemž v roce 2009 dosáhl úrovně 6,3 %¹².

Některé členské státy přijaly v zájmu ekologické daňové reformy různá opatření a podařilo se jim tak dosáhnout podílu příjmu z ekologických daní, který nyní v celkovém příjmu z daní činí více než 10 %. Zároveň se jim podařilo zabránit snížení příjmu rozpočtu a zlepšit konkurenceschopnost a energetickou účinnost. Dokládá to, že při zachování solidního hospodářského rámce je možné přesunout zdanění na dotace, jež škodí životnímu prostředí. Aby bylo možné účinněji změřit posun v cenových signálech, jež jsou nutné pro podporu větších investic do účinnějšího využívání zdrojů, bude však zřejmě zapotřebí ještě dalšího ukazatele (např. ukazatele dokládajícího efektivní zdanění znečišťování životního prostředí či spotřebu zdrojů).

Dílčí cíl: Rozsáhlý přesun daňového zatížení z práce ve prospěch ekologického systému zdanění povede nejpozději do roku 2020 k významnému nárůstu podílu ekologických daní na veřejných příjmech v souladu s osvědčenými postupy členských států, mj. prostřednictvím pravidelných úprav reálných daňových sazeb.

Aby se Komise mohla zabývat otázkami dotací, jež škodí životnímu prostředí, a lepšími cenovými signály, Komise:

- bude prostřednictvím evropského semestru sledovat, jak se členské státy řídí doporučeními, jež byly vypracovány konkrétně pro každý stát a týkají se daňové reformy, jež podporuje přesun daňového zatížení z trhu práce na dopady na životní prostředí a od roku 2012 postupně odstraňuje dotace, jež škodí životnímu prostředí,
- bude mezi členskými státy podporovat pravidelnou výměnu osvědčených postupů a vzájemných hodnocení týkajících se reformy dotací, jež škodí životnímu prostředí, zejména v rámci fóra o tržních nástrojích a skupiny pro daňovou politiku (průběžně),
- posoudí, jak byla využita státní podpora přidělená na opatření, jež měla za cíl účinnější využívání zdrojů, a do jaké míry mají být při revizi pokynů ohledně státní podpory od roku 2013 rozšířeny cíle účinného využívání zdrojů,
- bude pokračovat v práci na zlepšení ukazatelů zdanění znečištění a zdrojů.

Členské státy by měly:

- podle stanovených metodik určit dotace, jež nejvíce škodí životnímu prostředí (do roku 2012);
- připravit plány a harmonogramy postupného odstraňování těchto dotací a v rámci svých národních reforem o tom podat zprávu (do roku 2012/2013),
- přesunout daňové zatížení z trhu práce na dopady na životní prostředí (průběžně),
- přezkoumat své daňové politiky a nástroje s cílem podpořit účinnější využívání zdrojů a v tomto kontextu zvážit pobídky, jež by motivovaly spotřebitele a výrobce rozhodovat se pro účinné využívání zdrojů (do roku 2013).

¹² Trendy zdanění v Evropské unii, Evropská unie 2011.

4. PŘÍRODNÍ BOHATSTVÍ A EKOSYSTÉMOVÉ SLUŽBY

4.1. Ekosystémové služby

Naše hospodářská prosperita a blahobyt jsou závislé na přírodním bohatství. K němu patří také ekosystémy, které nám poskytují nepostradatelné zboží a služby – úrodnou půdu a živé moře, sladkou vodu, čisté ovzduší a opylení, ochranu proti povodním a regulaci klimatu. Mnoho z těchto ekosystémů se používá téměř tak, jako kdyby bylo poskytování jejich služeb neomezené. Zachází se s nimi jako s „bezplatnými“ komoditami, jejich hospodářská hodnota není na trhu řádně oceněna, a proto jsou i nadále vyčerpávány a znečišťovány, což ohrožuje naši dlouhodobou udržitelnost a schopnost čelit ekologickému ohrožení.

Za posledních 50 let bylo poškozeno 60 % ekosystémových služeb Země. V EU je 88 % rybí populace loveno nad rámec maximálního udržitelného výnosu a pouze 11 % chráněných ekosystémů je v dobrém stavu.

Přírodní bohatství musíme řádně ocenit, abychom zajistili, že se nám nepostradatelných ekosystémových statků a služeb bude dostávat dlouhodobě. Investování do přírodního bohatství – například do zelené infrastruktury – často přináší vyšší výnosy než investice do stavebních a výrobních alternativ, a to s nižšími počátečními náklady.

Dílčí cíl: Přírodní bohatství a ekosystémové služby budou do roku 2020 ze strany veřejných orgánů a podniků řádně oceněny a zohledněny.

Komise:

- podpoří používání inovativních finančních nástrojů a tržních nástrojů a posoudí možnosti jejich většího využití. Mimo jiné by bylo možné vypracovat nástroje financování biologické rozmanitosti a platby za ekosystémové služby a na vnitrostátní, unijní a mezinárodní úrovni řešit problémy ohledně ekosystémů a biologické rozmanitosti, zejména ve spolupráci s Evropskou investiční bankou a pomocí partnerství soukromého a veřejného sektoru (průběžně),
- předloží návrhy na podporu investic do přírodního bohatství, aby byl plně využit potenciál, který má pro růst a inovace zelená infrastruktura a „restoration economy“ (prostřednictvím sdělení o zelené infrastruktuře (v roce 2012) a iniciativy „Nulová čistá ztráta“ (v roce 2015).

Členské státy by ve spolupráci s Komisí měly:

- zmapovat stav ekosystémů a jejich služeb (do roku 2014),
- posoudit jejich hospodářskou hodnotu a zasadit se o to, aby se tyto hodnoty staly předmětem účtování a podávání zpráv na úrovni EU i jednotlivých členských států (průběžně),
- spolupracovat s hlavními zúčastněnými stranami s cílem motivovat podniky k tomu, aby s využitím platformy EU pro obchodování a biologickou rozmanitost posoudily svou závislost na ekosystémových službách (průběžně).

4.2. Biologická rozmanitost

Biologická rozmanitost tvoří základ mnoha našich ekosystémů a je zásadní pro jejich odolnost. Její ztráta může oslabit určitý ekosystém, ohrozit služby, které poskytuje, a zmenšit

jeho schopnost čelit ekologickému ohrožení. Obnovit poškozené ekosystémy je drahé a v některých případech je poškození již nezvratné.

Odhaduje se, že do roku 2050 by celosvětové obchodní příležitosti, jež jsou závislé na biologické rozmanitosti a ekosystémových službách, jichž je biologická rozmanitost základem, mohly mít hodnotu asi 800–2 300 miliard USD ročně. V praxi, na operativní úrovni se hodnota biologické rozmanitosti při přijímání rozhodnutí však teprve začíná zohledňovat. Pokud má být biologická rozmanitost zachována, musí se zohlednění její hodnoty stát běžnou praxí.

Nová strategie EU pro biologickou rozmanitost 2020 stanoví hlavní politické nástroje, kterými se má tohoto cíle dosáhnout a zvrátit trend ztráty biologické rozmanitosti, které jsme za poslední generace svědky.

Dílčí cíl: Do roku 2020 bude ztráta biologické rozmanitosti v EU zastavena, stejně jako poškozování ekosystémových služeb. Biologická rozmanitost bude, pokud to bude možné, obnovena.

Komise:

- výrazně posílí své úsilí o začlenění ochrany biologické rozmanitosti a opatření k ochraně ekosystémů do jiných politik Společenství a zvláště se přitom zaměří na zemědělství a rybolov (průběžně).

Členské státy a Komise:

- budou pracovat na splnění cílů strategie pro biologickou rozmanitost tím, že při vytváření politik zohlední hodnotu ekosystémových služeb (průběžně).

4.3. Nerosty a kovy

Účinnější využívání přírodních zdrojů, jako jsou kovy a nerosty, je zásadním aspektem účinného využívání zdrojů. Specifickými riziky, která souvisejí s kovy a nerosty (mj. zabezpečení dodávek), se zabývá iniciativa v oblasti surovin, jakož i politiky v oblasti klimatu a energie prováděné v rámci stěžejní iniciativy v oblasti účinného využívání zdrojů. Z toho důvodu je tento oddíl nebude podrobněji rozebírat, třebaže vzájemný vztah mezi jejich spotřebou a jinými zdroji je jasný.

Přechod k udržitelnému nakládání se surovinami či „cyklickému hospodářství“, jež jsou založeny na skutečné spotřebě surovin a v jejichž rámci se odpad stává zdrojem, povede k účinnějšímu využívání nerostů a kovů. S pomocí opatření, která více zohlední environmentální dopady během celého životního cyklu, omezí odpady a zvýší opětovné použití a recyklaci, podpoří výzkum a inovace a zlepší struktury trhu, budou mít kroky popsané v oddíle 3 tohoto plánu přímý dopad na účinné využívání zdrojů nerostů a kovů.

4.4. Voda

Voda je životně důležitým zdrojem pro lidské zdraví a nezbytným předpokladem pro zemědělství, cestovní ruch, průmysl, dopravu a energetiku. Snížená dostupnost vody má zásadní dopad na vodní energetiku a chlazení jaderných a tepelných elektráren.

Dobry stav zivotniho prostredi a zdravi obcanu zavisí na kvalitě a dostupnosti sladké vody, které se však snižují. Podle předpovědí se bude v důsledku změny klimatu nedostatek vody zvětšovat, zároveň se bude zvyšovat intenzita a četnost povodní. Mnohé vodní zdroje a povodí v Evropě se mění následkem odběru vody, odvodňování půdy a stavby přehrad. Tím se často zhoršuje kvalita vody, což má závažné nepříznivé ekologické účinky a možné zdravotní dopady, a zmenšuje se prostor pro přírodní stanoviště.

Míra plýtvání vodou v Evropě dosahuje 20 % až 40 %. Už jen použitím dokonalejších technologií lze hospodárnost při nakládání s vodou zvýšit o 40 %¹³. Vylepšený přístup k udržitelnému hospodaření s vodními zdroji vyžaduje jednak úzkou koordinaci se zemědělskou, dopravní a energetickou politikou či politikou regionálního rozvoje, jednak účinné a spravedlivé poplatky v oblasti vody podle rámcové směrnice o vodě. Snižit hospodárným způsobem nedostatek vody a zajistit její kvalitu by mohly změny v ekosystémech, ve využívání půdy, ve výrobě a ve spotřebě vody a v rámci struktur pro opětovné využití vody.

Dílčí cíl: V roce 2020 budou již dlouhou dobu prováděny všechny plány povodí podle rámcové směrnice o vodě. Dobrého stavu, pokud jde o kvalitu, množství a využívání vod, bude dosaženo ve všech povodích EU v roce 2015. Díky přizpůsobení plodin, zvýšené kapacitě zadržování vody v půdě a účinnému zavlažování budou minimalizovány dopady sucha a povodní. K alternativním možnostem zásobování vodou se přistoupí až poté, co budou vyčerpány všechny levnější možnosti řešení. Odběry vody by měly zůstat pod 20 % dostupných obnovitelných vodních zdrojů.

Komise:

- bude nadále začleňovat prvky účinného využívání zdrojů do vodní politiky; příkladem je plán pro ochranu vodních zdrojů Evropy, jenž definuje nákladově efektivní strategii (připravuje se),
- posoudí plány povodí členských států a určí oblasti, ve kterých je zapotřebí dalších opatření (v roce 2011),
- posoudí a navrhne (v roce 2012):
 - cíle pro hospodárné využívání vody a vylepšená opatření v této oblasti (např. inteligentní měření spotřeby, povinné požadavky na zařízení využívající vodu, pokyny pro opětovné využití vody, snížení úniku vody z vodohospodářské infrastruktury, úspory vody při zavlažování atd.),
 - lepší řízení poptávky prostřednictvím ekonomických nástrojů (stanovení cen, rozdělování vodních zdrojů) a využívání systémů označování a certifikace, jež měří dopad na životní cyklus a „virtuální“ obsah vody v produktech,
 - plánované evropské inovační partnerství v oblasti vody.

Členské státy by měly:

- stanovit na rok 2020 cíle pro hospodárné využívání vody na úrovni jednotlivých povodí a náležitá doprovodná opatření. Vycházet by měly ze společné metodiky EU, která přihlíží k různorodosti hospodářských sektorů a zeměpisných oblastí.

¹³ EU Water saving potential, Ecologic, 2007.

4.5. Ovzduší

Čisté ovzduší je vzácný zdroj. V nejhustěji osídlených oblastech EU jsou značně překračovány mnohé normy kvality ovzduší. Mezi znečišťující látky, které způsobují největší problémy, patří částice, přízemní ozon a oxid dusičitý. I přes významné úsilí o snížení emisí dochází každoročně v důsledku současných koncentrací jemných částic k 500 000 předčasných úmrtí¹⁴ v EU a bezprostředním sousedství. Podle jiných studií je počet pracovních dní ztracených kvůli nemocem způsobeným znečištěním ovzduší vyšší než počet pracovních dní potřebných k zaplacení dodatečných opatření k omezení znečišťujících látek.

Znečištění ovzduší rovněž výrazně dopadá na ekosystémy a zemědělství. Příkladem je acidifikace, eutrofizace či ozon postihující vegetaci. Odhaduje se, že celkové ekonomické náklady v roce 2020 dosáhnou 537 miliard EUR¹⁵.

Lepší provádění stávajících právních předpisů a nové, vědecky podložené normy by přispěly k řešení těchto problémů a k nasměrování inovací. Při stanovení náležitých lhůt mohou tyto normy zajistit, aby přechod na nízkouhlíkové hospodářství vedl k lepší kvalitě ovzduší. V tomto ohledu jsou důležitá rovněž další opatření uvedená v tomto plánu, jako např. snižování odpadu, efektivnější výrobní metody či opatření v zemědělské politice a odvětví dopravy.

Dílčí cíl: Do roku 2020 budou dodrženy prozatímní normy EU pro kvalitu ovzduší, a to i v silně zatížených městských oblastech. Tyto normy budou aktualizovány, budou definována dodatečná opatření s cílem přiblížit se ke konečnému cíli, kterým je dosažení takové kvality ovzduší, jež nemá výrazný dopad na zdraví a životní prostředí.

Komise:

- provede rozsáhlý přezkum všech politik EU v oblasti ochrany ovzduší (do roku 2013),
- navrhne vylepšenou strategii na období po roce 2020, přičemž vyhodnotí možnosti využití norem kvality ovzduší, emisních norem a dalších opatření ke snižování emisí z hlavních zdrojů (v roce 2013),
- bude podporovat provádění stávajících opatření, jež mají přispět k vyřešení přetrvávajících problémů s kvalitou ovzduší.

Členské státy by měly:

- zintenzivnit uplatňování právních předpisů EU v oblasti kvality ovzduší (průběžně).

4.6. Půda

Každý rok je v EU „zabráno“ více než 1000 km² zemědělské půdy pro účely bydlení, průmyslu, silniční infrastruktury či rekreace. Přibližně polovina této plochy je pak zastavěna¹⁶. Dostupnost infrastruktury se v jednotlivých regionech výrazně liší, ale úhrnem

¹⁴ Evropská agentura pro životní prostředí, Zpráva o stavu a výhledech evropského životního prostředí (SOER) (2010).

¹⁵ Assessment of Health-Cost Externalities of Air Pollution at the National Level using the EVA Model System, J. Brandt et al., CEEH 2011.

¹⁶ Report on best practices for limiting soil sealing and mitigating its effects (Zpráva o osvědčených postupech pro omezení zastavování půdy a zmírnění jeho následků), Prokop et al, European Communities 2011.

každoročně zabetonujeme plochu o velikosti Kypru. Pokud chceme do roku 2050 postupně dospět do stavu, kdy zábor půdy bude v čistém vyjádření nulový, museli bychom jej v období 2000–2020 snížit na průměrných 800 km². V mnoha regionech je půda nenávratně narušena erozí nebo má nízký obsah organických látek. Závažným problémem je rovněž kontaminace půdy.

Využití půdy téměř vždy představuje kompromis různých společenských, hospodářských a environmentálních potřeb (např. bydlení, dopravní infrastruktura, výroba energie, zemědělství či ochrana přírody). Rozhodnutí o využití půdy jsou dlouhodobými závazky, jež je obtížné či nákladné zvrátit. V současnosti jsou tato rozhodnutí často přijímána, aniž by předtím byla provedena řádná analýza jejich dopadů, např. prostřednictvím strategického posouzení vlivů na životní prostředí. Reforma zemědělské, energetické a dopravní politiky a politiky soudržnosti EU bude představovat příležitost ke stanovení rámce a vhodných pobídek pro veřejné orgány a vlastníky půdy, jež mají vést ke splnění tohoto cíle.

Dílčí cíl: Do roku 2020 zohlední politiky EU své přímé a nepřímé dopady na využívání půdy v EU a v celosvětovém měřítku, a míra záboru půdy bude směřovat k dosažení cíle, jímž je nulový zábor půdy v čistém vyjádření do roku 2050; eroze půdy bude nižší a obsah organických látek vyšší, a značně pokročí práce na odstraňování škod v kontaminovaných lokalitách.

Komise:

- bude jednak dále rozvíjet vědeckou znalostní základnu o biotických materiálech, následcích využívání půdy a tendencích v této oblasti či o územním plánování, včetně globálních dopadů a účinků na obchodní partnery, jednak zdůrazňovat osvědčené postupy v členských státech. Cílem je připravit sdělení o využívání půdy (v roce 2014),
- se bude zabývat změnami v nepřímém využívání půdy, jež vyplývají zejména z politiky využívání obnovitelných zdrojů (průběžně),
- zveřejní pokyny týkající se osvědčených postupů k omezování, zmírňování a kompenzování zastavování půdy (v roce 2012),
- začlení širší úvahy o účinnějším využívání zdrojů do přezkumu směrnice o posuzování vlivů na životní prostředí (v roce 2012),
- navrhne plánované evropské inovační partnerství (v roce 2011) o produktivitě a udržitelnosti zemědělství, jehož cílem bude mj. zajistit uspokojivou funkčnost půdy (do roku 2020).

Členské státy by měly:

- lépe začlenit přímé a nepřímé využívání půdy a jeho environmentální dopady do svého rozhodování a omezit co nejvíce zábor a zastavování půdy (průběžně),
- provádět opatření nezbytná pro snižování eroze a zvyšování obsahu organických látek v půdě (průběžně),
- vypracovat inventář kontaminovaných lokalit a připravit harmonogram prací na odstraňování škod (do roku 2015).

4.7. Mořské zdroje

Mořské prostředí skýtá ekonomické příležitosti v široké řadě odvětví, jako je těžba nerostů, léčiva, biotechnologie a energetika. Mořské prostředí rovněž poskytuje klíčové ekosystémové služby, jako jsou přírodní regulační funkce, jež přispívají k boji proti změně klimatu a zpomalují erozi pobřeží. Tlaky na tyto systémy, způsobené mj. vypouštěním znečišťujících látek ve sladké vodě do moře, jsou nadále velmi silné, i když se v určitých případech snižují. Chybí jednotná správa mořského prostoru, což snižuje možný přínos námořních činností. K účinnějšímu využívání zdrojů by přispělo využití nástrojů pro územní plánování v mořských oblastech.

Pokles rybích populací má závažné ekonomické a sociální důsledky pro pobřežní zóny a narušením systémů přispívá k dalšímu úbytku biologické rozmanitosti; další problémy (např. acidifikaci) působí znečišťování moří a změna klimatu. Ústředním prvkem společné rybářské politiky EU a integrované námořní politiky EU je udržitelnost. Cílem je zajistit, aby všechny hospodářské subjekty využívaly mořské zdroje účinně a udržitelným způsobem.

V důsledku plastových a jiných mořských odpadů zahyne každý rok přes 1 milion ptáků a 100 000 mořských savců a mořských želv. Faktory jako odpady v moři a čištění městských odpadních vod značně přispívají ke znečištění některých evropských moří. V zájmu odstranění těchto tlaků stanoví rámcová směrnice o strategii pro mořské prostředí povinnost přijmout opatření nutná k dosažení dobrého stavu prostředí v mořských vodách.

Dílčí cíl: Do roku 2020 bude dosaženo dobrého stavu prostředí ve všech mořských vodách EU a do roku 2015 bude rybolov v mezích maximálního udržitelného výnosu.

Komise:

- bude v kontextu svých aktuálních návrhů reformy společné rybářské politiky usilovat o zajištění udržitelného řízení rybolovných zdrojů,
- vypracuje další návrhy k postupnému odstraňování veškerých dotací na rybolov, které by mohly mít nepříznivý vliv na životní prostředí,
- přispěje k zachování přírodního pobřežního a mořského bohatství jednak navržením politických opatření v oblasti řízení a plánování (v roce 2012), jednak další podporou znalostních a demonstračních projektů,
- bude prosazovat strategie založené na ekosystémech a začleňovat klimatická rizika do námořních činností (sdělení „Přízpusobené se změně klimatu na pobřeží a v moři“, 2012),
- bude podporovat udržitelné využívání mořských zdrojů a nalézat inovativní obchodní příležitosti v rámci námořního a pobřežního hospodářství (sdělení o „modrém růstu“ v roce 2012),
- přispěje k strategiím boje proti odpadům v moři ve všech čtyřech mořských oblastech EU v úzké spolupráci s pobřežními členskými státy nebo v rámci příslušné regionální úmluvy pro mořské prostředí (v roce 2012),
- bude podporovat členské státy tím, že připraví opatření k dosažení dobrého stavu prostředí v mořských vodách do roku 2020 a k vytvoření rozsáhlé sítě chráněných oblastí (v roce 2020).

Členské státy by měly:

- provést rámcovou směrnici o strategii pro mořské prostředí a stanovit chráněné

5. KLÍČOVÁ ODVĚTVÍ

V průmyslových zemích má 70–80 % všech environmentálních dopadů svůj původ zpravidla v odvětví výživy, bydlení a mobility. Tato odvětví mají také rozhodující význam při řešení výzev v oblasti energetiky a změny klimatu prostřednictvím dlouhodobých doplňkových strategií, jež mají v kombinaci s opatřeními v tomto sdělení maximalizovat synergie v rámci stěžejní iniciativy pro účinné využívání zdrojů¹⁷.

5.1. Potravinový

Potravinový a nápojový hodnotový řetězec způsobuje 17 % našich přímých emisí skleníkových plynů a 28 % spotřeby zdrojů surovin. Naše spotřební návyky mají globální dopady, zejména v souvislosti se spotřebou živočišných bílkovin. V rámci uvedeného řetězce se spotřebuje velké množství vysoce kvalitní vody, jež je pro úspěšnou výrobu v tomto odvětví nepostradatelná. Pouze v EU se však každoročně proplývá 90 milionů tun potravin, tj. 180 kg na osobu. Velkou část tvoří potraviny, jež jsou nadále vhodné k lidské spotřebě.

Společné úsilí zemědělců, potravinářského průmyslu, maloobchodníků a spotřebitelů v podobě nákladově efektivních výrobních technologií, udržitelného výběru potravin (v souladu s doporučeními WHO týkajícími se množství spotřeby živočišných bílkovin, včetně masa a mléčných výrobků, na osobu) a menšího plýtvání potravinami může přispět k účinnému využívání zdrojů a zajišťování potravin v celosvětovém měřítku.

Komise ve svém sdělení „Rozpočet – Evropa 2020“ navrhla opatření, jež v zájmu účinnějšího využívání zdrojů bude muset provést společná zemědělská politika¹⁸. Další otázkou pro dlouhodobé zajišťování potravin je udržitelné zásobování fosforem, jenž je klíčovým a nenahraditelným zdrojem pro úrodnost půdy. Je zapotřebí pokračovat ve výzkumu a v hledání způsobů, jak lze díky vylepšením v oblasti hnojiv, potravinářské výroby a biologického odpadu snížit naši závislost na těžbě fosfátů.

Dílčí cíl: Do roku 2020 budou běžně rozšířeny pobídky ke zdravější a udržitelnější výrobě potravin a spotřebě, díky nimž se o 20 % sníží využívání zdrojů v rámci potravinového řetězce. Množství požitelného potravinového odpadu by mělo být v EU sníženo o polovinu.

Komise:

- bude dále posuzovat, jak co nejlépe omezit plýtvání během potravinového řetězce, a zvažovat způsoby, jak snížit dopady potravinářské výroby a spotřebních návyků na životní prostředí (sdělení o udržitelných potravinách, do roku 2013),
- vypracuje metodiku kritérií udržitelnosti pro klíčové potravinářské komodity (do roku 2014),
- bude dále posuzovat zajištění dodávek fosforu a případná opatření k jeho udržitelnému využívání (zelená kniha o udržitelném využívání fosforu, do roku 2012).

¹⁷ KOM(2011) 112, KOM(2011) 109, KOM(2010) 639.

¹⁸ KOM(2011) 500.

Členské státy se vyzývají, aby:

- řešily plýtvání potravinami ve svých národních programech pro předcházení vzniku odpadů (2013).

5.2. Lepší účinnost budov

Lepší konstrukce a využívání budov v EU by měly vliv na 42 % naší konečné spotřeby energie, přibližně 35 % emisí skleníkových plynů¹⁹ a na více než 50 % všech těžených surovin. Mohly by rovněž přispět k 30% úsporám vody²⁰. Stávající politiky na podporu *energetické* účinnosti a využívání energie z obnovitelných zdrojů v budovách je proto třeba posílit a rozšířit o politiky v oblasti účinnějšího využívání zdrojů, které se zaměřují na širší škálu environmentálních dopadů během životního cyklu budov a infrastruktury. Místo pouhých počátečních nákladů by měly být ve stále větší míře zohledňovány také náklady za dobu životnosti budov zahrnující i stavební a demoliční odpad. Lepší plánování infrastruktury je předpokladem pro dosažení účinného využívání zdrojů jak v budovách, tak i v rámci mobility.

Výrazně zdokonalené využívání zdrojů a energie během životního cyklu – díky lepším udržitelným materiálům, větší recyklaci odpadu, lepšímu projektování – přispěje ke konkurenceschopnosti stavebnictví a k výstavbě budov účinně využívajících zdroje. K tomu je nutné aktivní zapojení celého hodnotového řetězce ve stavebnictví. Prostřednictvím konkrétních politik je třeba vést malé a střední podniky, jež tvoří převážnou většinu stavebních společností, aby se vzdělávaly v oblasti stavebních metod a postupů účinně využívajících zdroje a aby do této oblasti investovaly.

Dílčí cíl: Do roku 2020 bude při renovaci a výstavbě budov a infrastruktury dosaženo vysoké úrovně účinného využívání zdrojů. Běžně používán bude přístup založený na životním cyklu budov. Všechny nové budovy budou mít téměř nulovou spotřebu energie²¹ a vysokou materiálovou účinnost. Budou zavedeny politiky pro nákladově efektivní renovaci²² stávající zástavby v tempu 2 % ročně a recyklováno bude 70 % bezpečného stavebního a demoličního odpadu²³.

Komise s členskými státy:

- posoudí, jak lze podpořit plány investic do získávání kvalifikací, systémy odborného vzdělávání a komunikaci v oblasti osvědčených postupů k účinnému využívání zdrojů v průmyslu (průběžně),
- přijmou – případně s využitím „testu dopadů na malé a střední podniky“ – opatření na povzbuzení poptávky po stavebních postupech účinně využívajících zdroje a zavádění těchto postupů prostřednictvím zohledňování nákladů za celý životní cyklus či vhodných způsobů financování; dále přijmou opatření na rozšíření působnosti eurokódů na konstrukční kritéria týkající se udržitelnosti, na vypracování pobídek k odměnám za budovy účinně využívající zdroje a na podporu udržitelného využívání dřeva ve stavebnictví (sdělení o udržitelné konkurenceschopnosti stavebnictví v roce 2011, sdělení o udržitelných budovách, 2013),

¹⁹ KOM(2007) 860 v konečném znění.

²⁰ KOM(2007) 414 v konečném znění.

²¹ Směrnice 2010/31/EU.

²² V souladu s článkem 9 směrnice 2010/31/EU ze dne 19. května 2010.

²³ V souladu s článkem 11 směrnice 2008/98/ES.

- posoudí způsoby, jak co nejlépe podpořit inovace soukromého sektoru ve stavebnictví (průběžně).

5.3. Zajištění účinné mobility

Moderní a zdroje účinně využívající systém mobility cestujících i nákladu může významně přispět ke konkurenceschopnosti a udržitelnosti. Bílá kniha o dopravě²⁴ předkládá širokou škálu možností k provádění požadované ucelené dopravní politiky.

Dílčí cíl: Do roku 2020 bude celková účinnost v odvětví dopravy přinášet větší hodnotu díky optimálnímu využívání zdrojů, jako jsou suroviny, energie a půda, a díky nižším dopadům na změnu klimatu, znečištění ovzduší, hluk, zdraví, nehody, biologickou rozmanitost a degradaci ekosystémů. Odvětví dopravy bude využívat méně energie i čistější energii, lépe využívat moderní infrastrukturu a snižovat svůj negativní dopad na životní prostředí a hlavní přírodní zdroje, jako je voda, půda a ekosystémy. Průměrné snížení emisí skleníkových plynů v odvětví dopravy bude počínaje rokem 2012 dosahovat 1 % ročně.

Komise zajistí, aby iniciativy uvedené v bílé knize o dopravě byly prováděny v souladu s cíli účinného využívání zdrojů, zejména přechodem k internalizaci externích nákladů.

6. ŘÍZENÍ A SLEDOVÁNÍ

Transformace EU v ekonomiku účinněji využívající zdroje bude vyžadovat koordinovaný postup v rámci široké škály politik. Komise bude ve spolupráci se zúčastněnými stranami pracovat na vymezení odpovídajících ukazatelů a cílů pro řízení opatření a pro sledování pokroku. Jejich kýžený transformační účinek se projeví pouze tehdy, budou-li plnit svou úlohu v dosahování cílů strategie Evropa 2020 a bude-li účinné využívání zdrojů začleněno do evropského semestru pro koordinaci hospodářské politiky.

6.1. Nové možnosti opatření v zájmu účinnějšího využívání zdrojů

Posílení dialogu: Tvůrci politik na úrovni EU, členských států a na regionální úrovni musí zahájit aktivní diskusi s podniky a občanskou společností o politických podmínkách, jež jsou nezbytné k překonání překážek pro účinné využívání zdrojů.

Investice v zájmu transformace: Účinné využívání zdrojů může snížit náklady, avšak často vyžaduje počáteční investice. Podle odhadu Programu OSN pro životní prostředí se objem ročních finančních prostředků nutných k tomu, aby světová ekonomika využívala zdroje účinněji, pohybuje mezi 1,05 až 2,59 bilionu USD²⁵, zejména ze soukromých zdrojů. To si vyžádá nejen výdaje na ekologická řešení, ale ekologizaci všech veřejných a soukromých investic. Návrh víceletého finančního rámce na období 2014–2020 představuje významný pokrok směrem k začlenění účinného využívání zdrojů do rozpočtu EU. Rychlý růst globálního financování čisté energie dokazuje, že taková změna přístupu je možná. Překážkou pro investice je však neobeznámenost financujících subjektů s riziky a návratností investic do účinného využívání zdrojů. Finanční riziko rovněž zvyšuje nejistota ohledně směřování a

²⁴ KOM(2011) 144.

²⁵ UNEP Green Economy Synthesis, 2010.

věrohodnosti politiky. Navíc finanční trhy nejsou často nakloněny dlouhodobým investicím a soustředí se na krátkodobou výkonnost.

Vypracování ukazatelů a možných cílů: Stanovení ukazatelů a vytyčení široce pojatých cílů pro účinné využívání zdrojů přispěje k uskutečnění vize v této oblasti do roku 2050: politika veřejného sektoru by mohla být lépe koncipována, tak aby zohledňovala náklady a přínosy účinnějšího využívání zdrojů, soukromý sektor by pak profitoval z lepších signálů pro své investiční plány a z předvídatelnosti a transparentnosti, jež jsou nezbytné k přijetí dlouhodobých rozhodnutí.

Ve strategii EU 2020 jsou v části věnované udržitelnému růstu stanoveny konkrétní cíle týkající se emisí skleníkových plynů, energetické účinnosti a obnovitelné energie, jež jsou důležité pro dosažení cílů v oblasti účinného využívání zdrojů. Od plnění těchto cílů se zásadním způsobem odvíjí ochrana přírodních zdrojů a opatření v tomto plánu k jejich dosažení rovněž přispějí. Výše uvedené cíle však neřeší některá negativa s významnými důsledky pro naše hospodářství, zdraví a kvalitu života. Jedná se např. o neúčelné využívání půdy, nízkou kvalitu a dostupnost vody, problematiku odpadů, znečištění ovzduší a úbytek ekosystémových služeb, populací ryb a biologické rozmanitosti. Zohlednění těchto prvků by přispělo k využití nových zdrojů udržitelného růstu a v dlouhodobém horizontu i k posílení konkurenceschopnosti.

Při integraci environmentálních hospodářských a společenských účetních systémů bylo dosaženo výrazného pokroku. Stále však existují různé pohledy na to, které ukazatele je třeba použít, zdokonalit nebo vyvinout, aby sloužily jako vodítko pro politická či investiční rozhodnutí. Tyto ukazatele budou muset být spolehlivé, srozumitelné a uznávané, aby bylo možné soustavně měřit pokrok při účinnějším využívání zdrojů. Při vypracovávání těchto ukazatelů a možných cílů proto Komise navrhuje spolupracovat se všemi klíčovými zúčastněnými subjekty.

Komise sice uznává, že je třeba začít měřit pokrok neprodleně, navrhuje však jako dočasný hlavní ukazatel používat produktivitu zdrojů měřenou poměrem HDP k domácí materiálové spotřebě (vyjádřeno v EUR/tuna). Vyšší poměr by znamenal lepší výkonnost, kdy je pro růst nutná relativně menší spotřeba zdrojů²⁶. Tím jsou ovšem podchyceny pouze aspekty materiálních zdrojů. Jiné zdroje nebo možnosti přesunu zátěže mezi jednotlivými zeměmi se nezohledňují.

Jelikož tedy tento dočasný hlavní ukazatel znázorňuje situaci pouze částečně, měla by jej doplnit „paleta“ ukazatelů týkajících se vody, půdy, surovin a uhlíku a ukazatelů, které jednak měří environmentální dopady, naše přírodní bohatství a ekosystémy, jednak usilují o zohlednění globálních aspektů spotřeby EU. Kromě toho budou využity tematické ukazatele s cílem sledovat pokrok při plnění stávajících cílů v ostatních odvětvích. Podrobněji viz pracovní dokument útvarů Komise přiložený k tomuto plánu.

Dílčí cíl: Do roku 2020 budou zúčastněné subjekty na všech úrovních aktivně připraveny zajistit soudržnost a vzájemné posilování politik, financování, výzkumu a inovací. Při transformaci ekonomiky směrem k účinnějšímu využívání zdrojů budou veřejné a soukromé subjekty s rozhodovací pravomocí řídit ambiciózními cíli pro účinné využívání zdrojů a spolehlivé a aktuální ukazatele.

²⁶ Pro ilustraci činila průměrná hodnota EU v roce 2007 přibližně 1,30 EUR/tuna; jednotlivé hodnoty se pohybovaly mezi 0,3 a 2,5.

Komise ve spolupráci s členskými státy:

- začlení od roku 2012 otázky účinného využívání zdrojů do evropského semestru s tím, že upřednostněna budou opatření usilující o udržitelný růst,
- zajistí spolupráci podniků, vědců, nevládních organizací a místních a celostátních orgánů na zkoumání příležitostí a problémů a doporučí nová opatření zaměřená na udržitelný růst založený na účinném využívání zdrojů (v roce 2012),
- dosáhne s těmito zúčastněnými subjekty široké shody ohledně způsobu měření pokroku a ohledně stanovení cílů nezbytných ke splnění tohoto úkolu (do roku 2013).

Komise:

- ustaví „platformu EU pro přechod na účinné využívání zdrojů“, jež naváže na práci stávajících platforem (v roce 2012),
- zřídí kulatý stůl pro financování účinného využívání zdrojů, na němž budou zastoupeni představitelé soukromých a institucionálních bank (jako je EIB či EBRD), pojišťoven a společností rizikového kapitálu a jehož cílem bude nalézt příležitosti k rozvoji adaptovaných modelů financování a používání inovativních finančních nástrojů pro účinné využívání zdrojů (v roce 2012),
- bude rozvíjet Panorama dovedností EU a evropskou odvětvovou radu v oblasti dovedností pro zelená a ekologičtější pracovní místa,
- bude nadále pracovat na ukazatelích, včetně kvality údajů, provede revizi stávajících hodnotících rámců, jako je „iGrowGreen“, s cílem zařadit je do přezkumu strategie Evropa 2020 v polovině období (v roce 2013),
- navrhne nový hlavní ukazatel týkající se přírodního bohatství a environmentálních dopadů využívání zdrojů (na konci roku 2013),
- bude v rámci plánu „Překročit HDP“ pokračovat ve svém úsilí o přesnější měření společenského a hospodářského pokroku, mj. prostřednictvím dalšího rozvoje systému environmentálních účtů, další integrace environmentálních externalit do vnitrostátního účetnictví a vypracování kompozitního indexu v oblasti environmentálních tlaků,
- zváží, jak co nejlépe zařadit otázky účinného využívání zdrojů do posouzení dopadů budoucích politických návrhů.

Členské státy by měly:

- vypracovat nebo posílit stávající národní strategie v oblasti účinného využívání zdrojů a začlenit je do vnitrostátních politik pro růst a pracovní místa (do roku 2013),
- podávat zprávy o svém pokroku v oblasti účinného využívání zdrojů jako součást národních programů reforem.

6.2. Podpora účinného využívání zdrojů v mezinárodním měřítku

Řada zemí, nejen v rámci EU, ale i Japonsko, Korea, Spojené státy, Čína a další, provádí politiky, které umožňují čerpat výhody, jež účinnější využívání zdrojů přináší. O dialog a spolupráci ohledně této problematiky projevují velký zájem i sousední země EU. Tyto iniciativy lze chápat jako součást celosvětových snah o podporu přechodu k zelené ekonomice. EU může čerpat ze zkušeností jiných. Snaží se aktivně ovlivňovat směřování

našich partnerských zemí – konkrétně jde o země usilující o přistoupení, jež mají zahájit přizpůsobování svých politik.

Jako základ pro další diskusi na konferenci Rio+20 v červnu 2012 Evropská komise nedávno navrhla řadu možných opatření, jež zahrnují nové mezinárodní iniciativy týkající se vody, energetiky, zemědělství, využívání půdy, lesů, chemických látek, mořských zdrojů, výukových programů dovedností, mobilizace soukromých a veřejných finančních zdrojů a investic či přechodu směrem k účinnějšímu globálnímu a vícestrannému systému správy²⁷.

Dílčí cíl: Do roku 2020 bude účinné využívání zdrojů sdíleným závazkem mezinárodního společenství a bude dosaženo pokroku na základě koncepcí dohodnutých v Riu.

Komise ve spolupráci s členskými státy bude (průběžně):

- zasazovat se o úspěch summitu RIO+20 v roce 2012 a o konkrétní pokrok na cestě k zelené ekonomice a k účinnějšímu využívání přírodních zdrojů,
- posilovat dialog se strategickými partnerskými zeměmi účelem výměny zkušeností a osvědčených postupů v oblasti účinného využívání zdrojů,
- realizovat společné iniciativy s kandidátskými zeměmi, potenciálními kandidátskými zeměmi a dalšími sousedy, kteří s námi sdílejí mnoho environmentálních zdrojů,
- podporovat uzavření a účinné plnění mezinárodních dohod usilujících o větší udržitelnost globálních spotřebních a výrobních vzorců,
- používat rozvojovou pomoc k podpoře úsilí méně rozvinutých zemí o účinnější využívání zdrojů v kontextu udržitelného rozvoje a vymýcení chudoby,
- spolupracovat s mezinárodními partnery v rámci výzkumu a inovací v oblasti účinného využívání zdrojů,
- pracovat na posílení vícestranných mechanismů pro globální správu veřejných statků.

6.3. Větší využití potenciálu environmentálních opatření EU

Pokrok v účinném využívání zdrojů se odvíjí od zlepšování způsobu, jakým hospodaříme s našimi zdroji a ekosystémy. Stále existují velké rozdíly v úspěšnosti členských států při provádění opatření zejména v oblasti ochrany přírody, nakládání s odpadem a vodohospodářství. Náklady, jež vyplývají z neprovádění stávajících právních předpisů, se odhadují na 50 miliard EUR ročně²⁸.

Dílčí cíl: Do roku 2020 se plně projeví přínos právních předpisů EU v oblasti životního prostředí.

Komise:

- navrhne opatření k rozšíření znalostí, zvyšování informovanosti a lepší mobilizaci klíčových aktérů s cílem zlepšit provádění opatření v oblasti ochrany životního prostředí v celé EU.

Členské státy by měly:

- řešit nedostatky při provádění právních předpisů EU.

²⁷

KOM(2011) 363.

²⁸

The cost of not implementing the environmental acquis, COWI, připravuje se.

7. ZÁVĚR

Dosavadní modely růstu sice s sebou nesly větší prosperitu, avšak za cenu intenzivního a často neefektivního využívání zdrojů. Úloha biologické rozmanitosti a ekosystémů a služeb, jež poskytují, je ve velké míře nedoceněná, v cenách se často neodrážejí náklady na odpad a současné trhy a veřejné politiky nemohou v úplnosti reagovat na konkurenční tlaky v oblasti strategických zdrojů, jako jsou nerosty, půda, voda a biomasa. Proto je třeba napříč politikami zvolit jednotný a integrovaný postup, a řešit tak jednak očekávaný úbytek zdrojů, jednak dlouhodobě udržet naši prosperitu.

Tento plán není konečnou odpovědí na všechny výzvy, nýbrž prvním krokem k vymezení jednotného rámce, jenž zahrnuje různé oblasti politiky a odvětví a jehož cílem je poskytnout stabilní perspektivu při transformaci ekonomiky. Komise připraví návrhy politik a právních předpisů, jejichž prostřednictvím má být tento plán realizován. Našich cílů v oblasti účinného využívání zdrojů nedosáhneme bez zapojení ostatních aktérů veřejného a soukromého sektoru.

Komise vyzývá Radu, Evropský parlament, Evropský hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů, aby tento plán schválily a přispěly k dalšímu rozvoji opatření EU při vytváření Evropy účinněji využívající zdroje.

Příloha: Účinné využívání zdrojů – vazby mezi odvětvími a zdroji a politickými iniciativami EU

Zdroj / odvětví	Fosilní paliva	Suroviny a nerosty	Voda	Ovzduší	Půda (územní plánování)	Půda	Ekosystémy: biologická rozmanitost	Mořské zdroje
Cyklická ekonomika	Redukce, opětovné použití, recyklace, nahrazování, ochrana, hodnota							
Energetika	Omezovat použití fosilních paliv prostřednictvím: – vyšší energetické účinnosti (20 % do roku 2020), – nahrazování obnovitelnými zdroji (20 % do roku 2020 a 10 % v dopravě).	– Zajistit zabezpečení dodávek kritických surovin (pro obnovitelné zdroje energie a elektrifikaci), – snižovat energetickou náročnost těžby, produkce a spotřeby surovin.	– Účinně využívat jako obnovitelný zdroj energie, – snižovat potřebu chlazení elektráren, – snižovat energetickou náročnost úpravy vody, – snižovat využívání horké vody díky lepším zařízením a vodní infrastruktuře.	– Snižovat znečištění škodlivými látkami, zejména díky omezenému používání fosilních paliv, – 20% snížení emisí skleníkových plynů do roku 2020 (30% snížení ve vhodných podmínkách), – 80-95% snížení emisí skleníkových plynů do roku 2050.	– Omezovat zabírání půdy pro biopaliva, – optimalizovat energetickou infrastrukturu.	– Předcházet poškození půdy emisemi SO ₂ a NO _x , – zmírňovat dopady nové infrastruktury / energetických řešení na půdu, – ochrana rašelinišť.	– Snižovat acidifikaci díky omezenému používání fosilních paliv, – předcházet poškození ekosystému při těžbě / využívání nosičů energie.	– Využívat jakékoliv obnovitelný zdroj energie, – zajistit udržitelné využívání mořských zdrojů pro biopaliva – předcházet rizikům úniku ropy a ropných katastrof, – snižovat acidifikaci způsobenou emisí skleníkových plynů
Potraviny	– Snižovat používání fosilních paliv díky vyšší energetické účinnosti potravinářské výroby, – zabránit nepříznivým dopadům při nahrazování fosilních paliv biopalivy.	– Optimalizovat využívání minerálů a materiálů (např. fosforu), – zdokonalit obaly v zájmu lepší trvanlivosti a recyklovatelnosti.	– Optimalizovat používání vody v zemědělství, – předcházet záplavám a obdobím sucha, tj. bojovat proti změně klimatu, – zajistit dostupnost čisté vody pro výrobu kvalitních produktů, – zamezit znečištění způsobené hnojivy a pesticidy.	– Snižovat emise skleníkových plynů, – snižovat emise SO ₂ a NO _x .	– Optimalizovat využívání půdy a uvést je do souladu s jinými typy využití, – využívat zabraňování úrodnou půdu k zemědělství, – omezovat zábor půdy (např. v důsledku optimálního příjmu živočišných bílkovin)	– Zvrátit úbytek půdy, – obnovit obsah organických látek v půdě, – předcházet poškození půdy emisemi SO ₂ a NO _x , – zamezit znečištění způsobené hnojivy a pesticidy.	Obnovit a zachovávat ekosystémy v zájmu opylování, zadržování vody atd., – zamezit eutrofizaci způsobené hnojivy a snížit používání pesticidů, – zvyšovat biologickou rozmanitost prostřednictvím osvědčených zemědělských postupů.	– Obnovit populaci ryb a zamezit vedlejším úlovkům, výmětům, – nepoužívat destruktivní metody rybolovu, – rozvíjet udržitelnou akvakulturu, – snižovat znečištění pobřežních oblastí způsobené hnojivy a zamezit odpařování moří.
Budovy	– Snižovat používání fosilních paliv díky vyšší energetické účinnosti a využívání obnovitelných zdrojů v budovách, – stavět budovy s nulovou spotřebou energie a zvýšit míru renovací stávajících budov.	– Optimalizovat používání materiálů, – Používat udržitelné materiály.	– Snižit náročnost budov a spotřebičů na spotřebu vody.	– Snižovat u budov emise skleníkových plynů, – zlepšovat kvalitu vnitřního ovzduší.	– Zamezit dalšímu záboru půdy (např. při překročení rozšiřování měst), – odstraňovat škody v kontaminovaných lokalitách.	– Zamezit překročení rozšiřování měst na úrodné půdě, – minimalizovat zastavění půdy.	– Zajistit dostatečné a souvislé zelené plochy jako součást zelených infrastruktur.	– Snižovat acidifikaci způsobenou emisí skleníkových plynů
Mobilita	– Snižit závislost na fosilních palivech v důsledku: vyšší účinnosti paliv, využíváním zdrojů obnovitelné energie, postupného upouštění od „konvenčně poháněných aut“ ve městech do roku 2050, lepší multimodální logistiky, lepších dopravních sítí a účinnějších vozidel.	– Zvýšit u infrastruktury účinné využívání zdrojů, – optimalizovat logistiku přepravy surovin, – zajistit bezpečnost dodávek kritických surovin (potřebných pro baterie).	– Využít potenciálu vodní dopravy ke snížení emisí, – snižovat znečištění způsobené vodní dopravou.	– Snižovat znečištění způsobené dopravou: 60 % méně skleníkových plynů do roku 2050, méně přizemního ozonu, částic, NO ₂ , menší obsah síry v ložních palivech.	– Minimalizovat dopady dopravní infrastruktury na fragmentaci půdy.	– Minimalizovat dopady dopravní infrastruktury na zastavování půdy.	– Minimalizovat dopady zastavování, fragmentace a znečištění půdy, – zamezit šíření invazivních cizích druhů.	– Využít potenciál námořní dopravy ke snížení emisí, – zamezit odpařování moří, mj. vypouštění z lodí.
Politické iniciativy EU	Rámec pro státní podporu (2013), Směrnice o jakosti paliv atd.	– Řešení výzev v oblasti komoditních trhů a v oblasti surovin (2011) – Návrh na inovační partnerství v oblasti surovin	– Plán pro vodu (2012) – inovační partnerství v oblasti účinného využívání vody – revize směrnice o normách kvality životního prostředí (prioritní látky) (2011) – Revize směrnice o podzemních vodách (2012)	– Plán přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku do roku 2050 (2011) – Revize právních předpisů pro monitorování a podávání zpráv o emisích skleníkových plynů – Přezkum politiky EU v oblasti kvality ovzduší (2013)	– Sdělení o využívání půdy (2014) – Sdělení o využívání půdy, změnách ve využívání půdy a lesnictví v rámci závazků EU v oblasti změny klimatu (2011)	– Pokyny týkající se osvědčených postupů k omezování, zmírňování a kompenzování zastavování půdy	– Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020 (2011) – Sdělení o zelené infrastruktuře a obnově (2012) – Iniciativa „nulový zábor půdy“ v čistém vyjádření (2015)	– Reforma společné námořní a rybářské politiky (2011) [AGRI] – Prizpůsobení změně klimatu pobřeží a v mořích (2012) – Modrý růst (2012) – Integrované řízení pobřežních zón (2012) – Územní plánování námořních prostor (2012)